

הידוש של מקרא

פרשת כי תצא

ואמו, דמשמע דרק כשלשניהם לא ישמע
הוי בן סורר ומורה.

עוד צריך ביאור למה המצווה היא על אביו
ואמו לתופסו ולהוציאו אל זקני עירו,
דלמה לא יבואו אל זקני עירו לספר להם
הדבר וישלחו הם שלוחי בית דין להביאו,
דמי לכל אב ואם יש כוח בידם להביאו
בכוח אל זקני עירו. וגם למאי המצווה
עליהם רמיא דווקא.

עוד צריך ביאור באמירתם בננו זה סורר
ומורה איננו שומע בקולנו זולל וסבא,
דלמה כאן הוסיף הכתוב הא דזולל וסבא,
ואילו לעיל בתחילה גבי הא דיהיה בן
סורר ומורה אין כתיב זולל וסבא, ורק מה
שאיננו שומע בקול חוריו הוא דכתיב,
ומאי שנא.

עוד צריך ביאור למה מיתתו בכהאי גוונא
שרגמהו כל אנשי עירו באבנים, דלמה לא
יהרגהו בית דין. עוד צריך ביאור מהו
דאמר הכתוב וכל ישראל ישמעו ויראו,
הרי איירי דרק אנשי עירו הוא דרגמהו,
ואין עושין הדבר בפני כל ישראל, וממילא
איך יגרום הדבר שכל ישראל ישמעו
ויראו. ובאמת גם בזה צריך ביאור מה
ענין דאנשי עירו דווקא, דמה ענין הדבר
לאנשי עירו דווקא.

ובאמת גבי הא דבעינן דכל ישראל ישמעו
ויראו, עיין ברש"י הק' שביאר דמכאן

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע
בקול אביו ובקול אמו ויסרו אתו ולא
ישמע אליהם: ותפשו בו אביו ואמו
והוציאו אתו וגו' ואמרו אל זקני עירו
בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו
זולל וסבא: ורגמהו כל אנשי עירו
באבנים ומת וגו' (כא, יח - כא). צריך
ביאור בפרשת בן סורר ומורה בכמה
עניינים, בתחילה צריך ביאור למה התחיל
הכתוב כי יהיה לאיש, ואחר זה אומר
איננו שומע בקול אביו ובקול אמו, הרי
לכאורה יש כאן תיבות מיותרות, דהכתוב
אמר כאן גם לאיש, וגם חזר לומר בקול
אביו, ולמה לא ניהא יותר למינקט איננו
שומע 'בקולו' ובקול אמו, והיינו על האיש
שאירי קודם. או היה אפשר לומר כי יהיה
בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו
ובקול אמו, דמה הדגיש הכתוב באמרו
לאיש.

ואם משום איזה דבר יש בכך צורך, היה יכול
הכתוב לומר כי יהיה לאיש ואשה בן סורר
ומורה איננו שומע בקולם, דבזה מיירי
משניהם בתחילה ואין צורך לחזור
להזכירם שוב גבי איננו שומע בקול.

עוד צריך ביאור מה כוונת הכתוב בקול אביו
ובקול אמו, וכי אם אינו שומע רק לאביו
או רק לאמו אין הוא בן סורר ומורה. ואם
באמת כך הוא למה אמר הכתוב בקול
אביו ובקול אמו, היה די לומר בקול אביו

למידים דצריך הכרוה בכל בית דין דבבית דין פלוני נסקל בן סורר ומורה, דממילא ניהא האיך יהא הדבר שכולם ישמעו ויראו הגם דרק אנשי עירו רגמהו, ושנעשה הדבר רק בשער מקומו, אבל שאר הקושיות עדיין קשה.

ואולי יש לומר דהכתוב אומר כי יהיה 'לאיש', היינו אפי' אם בן זה יהא לאיש ואיש לשון חשיבות, וכדאמר הכתוב כולם אנשים ראשי בני ישראל המה גבי מרגלים, והיינו דבתחילה היו חשובים, ועל זה אמר כתוב דאפי' דאביו אדם חשוב, מ"מ אם יסרו אותו ולא שמע אליהם, מצווה עליו בעצמו ליקחו יחד עם אשתו אל זקני עירו ואל שער מקומו, ואי אפשר לומר בזה שאין זה לפי כבודו.

והטעם דבאמת בעינן שדווקא אביו ואמו יקחוהו ולא שלוחי בית דין, בזה אולי יש לומר דיש כאן עניין שידעו מהיכן בא הבן לעולם, ומי הם הוריו, וכמו שיש כאן גם עניין שידעו להיכן יכול לבוא הבן סורר ומורה, וכדכתב ברש"י הק' שהוא נהרג על שם סופו, שסופו מכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות, ולכך אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב. והיינו דיש כאן העניין של תחילת ביאתו לעולם והריגתו על שם סופו, והטעם כדביאר שם ברש"י הק' שירדה התורה לסוף דעתו.

ואולי כוונתו בזה דבתר מחשבתו של האדם בעת הזיווג כך יהא בנו, וזהו דאמר הכתוב ירדה תורה לסוף דעתו, היינו לדעתו של האב בעת תחילת בריאתו של הבן, ומה שיוכל להיגרם מכך בסופו.

דממילא עולה דהבן סורר ומורה נגרם ממעשי האב ואמו, ולכך הם הגורמים לדבר, ולכן עליהם מוטל ליסרו ולהעמידו בדרך האמת, ומשאיננו שומע בקולם, אז עליהם לתפוש בו ולהוציאו אל זקני עירו, שיש להם להתכונן בדבר משום דהם גרמו לכך. וזהו על אף דמייירי באיש היינו באדם חשוב, דהתורה היא שירדה לסוף דעתו, דבאמת התברר למפרע דלא היה צדיק בעת ההיא, ומכוח מחשבתו נגרם הדבר.

ובאמת כך משמע גם מדברי רש"י הק' בתחילת הפרשה שאמר בטעם מה שנשמכו הפרשיות שעבירה גוררת עבירה, דבתחילה איירי באשת יפת תואר ואח"כ בבן השנואה, וכדכתב בבעל הטורים דהיינו מן הט' מדות והיינו בני השנואה, דבכך נגרם שיהא הבן בן סורר ומורה, היינו על סוף דעתו וכדביארנו.

וממילא לפי זה נוכל לבאר גם מהו דאמר הכתוב בקול אביו לחוד ובקול אמו לחוד, לומר דבשניהם מייירי ולא רק באביו, דמחשבת שניהם יכול לגרום הדבר, ולכך על שניהם ליסרו ולהוציאו אל זקני עירו.

ומה דדווקא אל זקני עירו איירי, וכדהקשה בשפתי חכמים למה כאן גבי כל ישראל ישמעו ויראו לא אמרו דיהרגוהו בירושלים ברגל כנגד כל ישראל, כמו שאמרו בפרשת שופטים גבי זקן ממרא, בזה אפשר לומר משום דכאן כתיב ובערת הרע מקרבך ובעינן להורגו מהר כדי שימות זכאי ואל ימות חייב, וממילא יש להורגו בשער מקומו היכן שהוא ועל ידי אנשי עירו.

רק עדיין קשה מה דהקשינו למה באמירתם הוסיפו הא דזולל וסובר ואילו בתחילה לא

חידושו

כי תצא

של מקרא

הזכירוהו, ואולי יש לומר דכאן אמר הכתוב כל מה שהוא עושה והטעם להריגתו, ואין צורך לחזור על הכל ב' פעמים, ורק הא דאמרו למעלה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו חזרו ב' פעמים, כיון דשם נאמר הדבר למימר דגם אמו נגרם הדבר ממחשבתה כמו באביו.

וקול בא לרמוז על התשובה, היינו שתשובה ותפילה וצדקה אלו צום קול וממוק, דאחד מן הדרכים בתשובה ותפילה הוא הקול, וזהו דאמר הכתוב איננו שומע בקול אביו ובקול אמו, היינו התפילות והתשובה של אביו ואמו, כיון שהם הגורמים לכך, דאם לא ישמע עליהם, לא יועיל תשובתם בזה לבד אלא גם עליהם לתופשו ולהוציאו אל זקני עירו.

וממילא בזה ניהא למה לא אמר הכתוב כי יהיה לאיש ואשה בן סורר וכו' איננו שומע בקולם, דרצה הכתוב להדגיש התשובה והקול בין באביו ובין באמו ולכך אמר בקול אביו ובקול אמו.

השבוע פרשת כי תצא נתקבלה תרומה
לזכות זקני

הרה"ח

ר' ישראל הרטמן הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי נכדתו

בת לחתנו הר"ר **מרדכי דונט הי"ו**

עב"ג

החתן המופלג ישראל מרדכי גוטליב נ"י

יהא רעוא מן קדם שמיא שיזכה לרוב תענוג

ונחת מכל יוצאי חלציו בבריאות גופא עדי

ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו

אמן

בברכה

מערכת חידושו של מקרא

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי,
קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203
או למייל sh0533132203@gmail.com